

ЦИЛЈА:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 кр. на по године 6 круна.
За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.
Преплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.
Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Изази суботом

Одговорни уредник: Филип Јерговић.

Преплата се шаље поштанском упутницом, само и посредно администрацији „Глас Црногора“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Вељу Рамадановићу, К. Ц. агенту у Хотор.

Доноси се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 4 пара за први шут, а за сваки даљи пут по 2 пара.

Дворске и дипломатске вијести

— Изванредни изасланик и пуномоћник Његовог Краљевског Височанства Књаза Господара и Књажевске Владе, г. бригадир сердар Јанко Вукотић, на повратку из Београда преко Новопазарског Санџака, стигао је синоћ на Андријевицу, а сјутра долази на Цетиње.

Одушевљен и братски дочек, укажан изасланику Црне Горе од стране званичних кругова, штампе, грађанства и народа пријестонице Краљевине Србије, изазвао је у Црној Гори општу радост, која је у толико већа, што је његова мисија довела до потпуне сагласности и споразума између обје независне српске државе, како у погледу данашњег судбоносног стања тако и у погледу будућег заједничког рада.

Г. бриг. сердар Јанко Вукотић одликован је од Њ. В. Краља Петра орденом св. Саве I. степена.

— У прошлу недјељу извршено је на Крушевцу крштење новорођеног сина Њихових Височанстава Књаза Мирка и Књагиње Наталије. Младом Књажевићу дато је на крштењу име Михаило. Крштењу су присуствовали осим узвишених Родитеља Њихова Краљевска Височанства Књаз Нашљедник и Књагиња Нашљедниковица, господин пуковник и госпођа Константиновић и г. В. И. Пламенац, који је малом Књажевићу кумовао.

— Њ. Кр. В. Књаз Господар благоизволио је у прошлу суботу примити у приватну аудијенцију г. В. Е. О' Рели, олд. отправника послова Велике Британије.

Симпатије Енглеза.

Анексија Босне и Херцеговине ни у једној европској држави није наишла на толико огорчење, колико у Енглеској, те с тога и ни један народ не симпатише нашој праведној ствари толико, колико велики и просвјешћени енглески народ. Енглеска штампа с малим изузетком заузима се најтоплије за наше питање, а „Дељи Телеграф“, који је у браћењу опстанка и напретка Српства узео најодрешитије становиште, пише између осталог овако:

„Нема спора да се анексијом Босне и Херцеговине потсијеца животно биће српске расе, ако би се ова анексија стално признала. Независност Србије и Црне Горе биле би тада у озбиљној опасности. Прави живот једне државе лежи у њеним политичким идејама. Један народ не постоји само из једног извјесног броја људи, скупљених на извјесној територији. Они се морају организовати у једно политичко тијело, морају имати администрацију, разне установе, које ће бити поткријељене заједничким надама и традицијама. Морају бити у стању да се бране противу спољне најезде, да развију своје материјалне и интелектуалне изворе, без спољне сметње.

А кад је Берлински Конгрес радио на српском питању, он је игнорисао ове ствари. Створена је једна државица, која је имала непогодне и непријатне границе, не обзирајући се на наде и напоре самога народа.

Природна жеља народа у Краљевини Србији била је, да се споји

са својом браћом Србима у Босни, Херцеговини и Црној Гори. То не би само умирило српске осјећаје и аспирације, већ би Србији дало излаз на Јадранско Море. Сједињење, пак, Босне и Херцеговине Аустроји, без обзира на пруге, које Аустроја води из Санџака, мора уништити наде свију Срба на уједињењу њихове расе.

Железничка политика барона Ерентала, коју је изнио 27. јануара ове год. у делегацијама, уништила би Србију, ако би се остварила, сузбила би и све остале европске интересе. Од Аустроје дакле пријети опасност не само Србији и Црној Гори, него и Турској.

Зато је неопходно нужно, да прваци свију српских странака, из свију крајева, пораде, те да се са Турцима сложе и пођу до савеза и то без губитка времена. Они треба да нађу пута и начина, а ако је нужно, и с оружјем у руци да бране заједничке интересе и одупру се аустројској најезди.

Нема сумње, да овако стање не може више постојати на западу и сјеверозападу Балканског Полуострва. Независност ових држава не смије бити само на хартији, него мора бити стварна.

Независност једне велике српске државе нужна је и потребна за одржавање равнотеже европских сила на југозападу Европе.

Анексија и освајање малих држава од стране једне велике државе, изазваће политичку реконструкцију на Истоку, и морали би створити једну или двије велике државе, које би постале опасне по свјетску равнотежу.

Енглеска такође не може равнодушно гледати на таку будућност. Године 1885. Велика Британија потстрекла је и поткријепила Бугарску да узме Источну Румелију. То је учинила за то, да створи јак бедем између Русије и Цариграда.

А сада је сасвим јасно не само за Енглеску, него и за Француску па и са Италију, да би једна потпуно независна држава, створена од српске расе, била нов и велики елемент стабилности у европском систему.

Српски народ може у овом питању са сигурношћу рачунати на енглеско пријатељство и потпору, само ако не тражи своје проширење на рачун Турске, и ако се са младотурском владом споразумије.

Ово је услов за ма какву помоћ од стране Енглеске. Нужно је, да се ово нагласи, пошто је у Цариграду протурана нетачна вијест о програму за конференцију, која је бацила сјенку на енглеско истинско и дубоко пријатељство према реформној (младотурској) партији. У интересу је Србије и Црне Горе, као и у интересу Срба у Македонији, да нови режим у Цариграду буде консолидован и јак. А како смо објавили, руски Цар опомену је одговорне факторе за садању кризу (Аустроји), да се они налазе на опасном терену. Његова влада могла би да учини врло много, те да се васпоставе пријатељски односи између Срба и Турака.

Српска мисао мора, разумије се, узети се у обзир. Јачина народа не треба да се мјери по њиховој

материјалној снази. Њихова мисао мора се увијек узети у обзир.

Садања територија Краљевине и Књажевине заузима један незнатан дио територије, у којима живе Срби — заузима само Србију и Црну Гору. Све земље између Дунава и Драве насељене су Србима. Далеко на југу Новопазарског Санџака, чак до Шар Планине, живе Срби. Хрватска, и једна и друга, дакле она што је спојена са Мађарском и она са Далмацијом, која опет потпада под Беч, заједно са Словенцима, близу Трста, ближи су и сроднији Србима, него ма којој држави словенске расе.

Велики смјер аустројских државника је, да све ове народе држи непрестано растројене (Divide et impera). Окупацијом Босне и Херцеговине од стране Аустроје раздвојила је Србију од Црне Горе, те ако се овом продирању не би стало на пут, њен уплив би превладао и у Санџаку, а ова територија је од највеће стратегијске важности.

Сад, дакле, када су се аустројске трупе повукле, Турци би требали у Санџаку одмах да заузму све позиције и пруже руке с једне стране Србији, а с друге стране Црној Гори, да би сасвим потисли даље аустројско продирање у отоманску империју.“

Словенско-турски савез

Петроградски лист „Вечерњ“ доноси под горњим насловом чланак, који у изводу гласи:

„У балканској драми, коју је приредио барон Ерентал, више је но изненадила једна сасвим неочекивана појава: савез Турака и Словена против Аустроје. Шта ли је то могло да сједини давнашње непријатеље, за које се држало, да се никад неће моћи измирити? Да ли је могуће, да их је на то нагнала само слијена мржња према општем непријатељу?

— Турска, која је тако јако оштећена, има основа да мрзи Аустроју због своје прошлости, а обновљена Србија због своје будућности. Формално присаједињење Босне и Херцеговине, којима је и до сад фактички владала Аустроја, лишавала Турке и пошљедних успомена на прошло њихово господарство над југом Европе, а Србима руши наду на Велику Србију. И Срби и Турци изгубили су тиме врло много у чисто моралном погледу, али тај губитак осјећају оба народа много теже, он је за њих много мучнији, но какав много крупнији материјалан губитак. Међутим, ако погледамо с друге стране, опазимо да наде Србије морају да буде Србе против Турака, а успомене из прошлости — мржњу Турака према Србима. И откуда они сада, у мјесто завјетне мржње, траже један у другом потпору противу општег непријатеља. — Аустроје? Откуда то, да се међу Србима на челу бурних демонстрација противу Аустроје напоредо вију српске и турске заставе, као да би хтјеле да обиљеже заједницу српско-турске самозаштите противу страховите навале са сјевера? Како да се ријеша та загонетка?

Нама изгледа, да је у овом случају потпуно остварљиво искрено зближење ова два народа, који су до скоро били политички непријатељи, јер оно проистиче из њихове културне солидарности. Изгледа да су турски притисак Словени трпјели тако друго само због тога, што он није пријетио да уништи ни њихову националну културу, ни њихов народни живот, ни њихову вјеру, ни њихове социјалне тежње, ни њихову духовну индивидуалност. У моменту, када се који од словенских народа ослободи турског ропства, његова је национална индивидуалност потпуно неприкосновена и очувана.

Сасвим је друга [судбина словенских племена, која су потпала под стегу немачко-мађарског господарства у Аустроји. Они злим удесом пропадају, њих нестаје, они служе као етнографски материјал, да би могли боље цвјетати и напредовати народи који господаре и — у најбољем случају они постају носиоци туђе културе.

Ево Чеха. Они су, изгледа, умјели да заштите себе, свој језик, своја етнографска права, чак донекле и државну управу, али — зар се ти исти Чеси нијесу преобратили у словенске Нијемце или понијемчене Чехе? Да ли су они потпуно сачували у целини карактерне особине из онога класичнога доба њихове политичке самосталности, којима су се одликовали за вријеме славних дана Јана Хуса?

Оваква питања требало би поставити поштованом чешком либералу Крамаржу, који је ту недавно поздравео анексију Босне и Херцеговине, као умножење словенског елемента у Аустроји. Здрав осјећај српскога народа види у томе умножавању велику опасност од нових губитака за Словенство. Мрачни инстинкт народа изгледа да много боље и јасније види, но лукавост политичких домишљана и комбинација. Срби, разумије се, не смију напустити своје идеале, они морају тежити по што по то ка својој потпуној политичкој самосталности, без чега не би могла цвјетати њихова национална култура; али, у овоме хаосу политичких односа, њима бар за сада не остаје ништа друго, до да од два зла бирају оно, које је мање. Аутономија Босне и Херцеговине са турским протекторатом, за њих је далеко безопасније зло но под Аустро-Угарском. Када се све то тачно и правилно узме у обзир излази, да је у данашњој ситуацији најзгоднија и најпаметнија ствар, искрен савез Словена са Турцима. Он се јавља не као резултат солидарности у осјећајима мржње према Аустроји, но као резултат у солидарној тактици народне самозаштите.

Кад би младотурска влада признала аутономију српских провинција на Балкану и независност Бугарској, она би обезбједила себи удружену помоћ цијелога Словенства у борби противу Аустроје. Идеја Словенско-Турског Савеза нашла би потпору и изван граница словенских држава, јер само та комбинација може учинити, да се крвава балканска драма не заврши општим пожаром.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Како се управља Земљопрадничком Задругом пише М. М. Д.

(Наставак).

в) Дужник може свој дуг и прије рока исплатити. Благајник ће извадити из благајнице обвезницу, секретар ће завести у књигу о благајници као наплаћену, прецртаће дуг дужника и јемаца у књизи о дужницима, дужник ће положити новац, обвезница ће му се повратити и с тим је ствар свршена.

Приликом примања отплате ради се овако:

1. Најприје секретар израчуна колико има да положи дужник на име отплате и колико на име интереса на остатак дуга до рока нове отплате.

2. Послије тога се саставља обрачун. Обрачун се налази на трећој страни обвезнице у дупликату, т.ј. један примјерак остаје уза саму обвезницу, а други се даје дужнику, пошто он положи новац благајнику. Н. пр.:

I ОТПЛАТА

Отплата по обвезници бр. 1. кр. 60.—
Интерес за 90 дана по 7% „ 1-05

Примљено у готову кр. 61-05

У....., 15. маја 1908. г.

Секретар-благајник Члан упр. одбора

Рок друге отплате је 15. август 1908. г.

3. Секретар ће назначити на четвртој страни обвезнице, да је прва отплата примљена, т.ј. прецртаће суму прве отплате и њен рок, а испод тога у реду, гдје стоји „II отплата“, забиљежиће суму друге отплате и њен рок.

4. У књижи о благајни завешће се при-
мљена отплата и интерес.

5. У књижи о дуговању задругара, и
то како на партији главног дужника, та-
ко и на партијама јемаца његових, пре-
цртаће се црвеним ланисом првобитна
сума дуга и први рок, па ће испод тога,
на првој празној линији назначити оста-
так дуга и нов рок.

г) Ако наступи случај да дужник ушљед
града, поплаве, суше, пожара и других
непогода није у стању да положи отпла-
ту на вријеме, онда се он мора обрати-
ти задрузи посебном молбом (коју мо-
рају потписати и његови јемци и молити
је да му продужи рок без отплате.

Овакве се молбе подносе бар на 15 да-
на унапријед. О њима рјешава управни
и надзорни одбор у заједничкој сједници.

д. Сви су часници задругини дужни
да мотре да сваки дужник измири свој
дуг на вријеме. Ако се догоди, да који
дужник не положи своје отплате на ври-
јеме, секретар ће га опоменути *онога
истога дана* и позвати да то учини нај-
даље за три дана.

Та опомена треба да буде оваква:

Г.....

Земљорадничка Задруга позива вас, да
јој у року од *три* дана од данас доне-
сете ..... круна, на име отплате по обве-
зници број ..... којој је рок био данас;
..... круна на име накнадна интереса на
суму отплате за та три дана; ..... круна
на име редовног интереса на остатак
дуга од данас до ..... 190... г. и
0:50 пара за ову опомену.

Ко се не одазове *овоме позиву*, биће
оштужен суду за цијелу *позајмицу* и ис-
кључен из Задруге.

У..... 190... год.

..... Земљор. Задруга

Члан упр. одбора Предсједник

Секретар-благајник

У истом смислу треба извјестити и
јемце. Па ако се ни главни дужник ни
јемци не одазову у року од *три* дана,
онда их ваља предати суду. Разумије се,
да ће се тужба подићи против све тро-
јице, који су према Задрузи солидарно
одговорни. И у ономе истоме часу, кад
се тужба подигне, управни одбор мора
ријешити да се сви оштужени искључе
из Задруге.

Секретар ће сам саставити *акт о обез-
бјеђењу* (о забрани), којим се тражи обез-
бједа дуга, и *тужбу*, којом се, послје
тога, тражи наплата.

Акт о обезбјеђењу пише се овако:

Капетанском суду

А. Н., Б. Н. и В. Г., привредници из
..... дугују солидарно Земљо-
радничкој Задрузи ..... круна, са .....
годишњег интереса од ..... 190...
године.

О томе је доказ под ..... обвезница по-
менутих дужника у потврђеном прије-
пису.

За обезбједу овога дуга и интереса
Задруга моли суд да одобри забрану на
покретност ових дужника, и то: на пше-
ницу, кукуруз, јечам, кртолу, пасуљ, ко-
ње, краве, волове, овце, козе, свиње,
бурад, бачве, казане, котлове и на све
остало што се нађе код њих, у колико
ће то бити довољно, да се дуг њихов
обезбједи, и по закону се може узети
у понис.

За староца забрањених ствари Задру-
га одређује Н. Н., пољопривредника из
....., коме ће се ствари пре-
дати на чување под законом одговор-
ношћу.

У..... 19... год.

..... Суду понизна

..... Земљ. Задруга

Чл. упр. одбора Предсједник

Секретар-благајник

Ако дужник и послје тражене забра-
не не измири своје обавезе, задруга
ће у року од *три* дана, пошто јој суд
саопшти да је тражену забрану одобрио,
поднијети и *тужбу*, којом ће тражити
наплату свога дуговања. Н. пр.:

Капетанском суду

А. Н., Б. Н. и В. Г., привредници из
..... дугују солидарно
Земљорад. Задрузи ..... круна са .....
интереса годишње од ..... 19... г.
до наплате.

Како ови дужници не хоће на лијеп
начин да плате Задрузи свој дуг, то их
Задруга тужи тиме суду и моли га, да
их осуди на солидарно плаћање горње
суме с интересом.

Задруга овим правда забрану, одобре-
ну ријешењем тога суда од .....
број ..... која акта треба придружити

овој тужби, јер су тамо и докази за
овај дуг.

У..... 19... год.

..... Суду понизна

..... Земљор. Задруга

Члан упр. одбора Предсједник

Секретар-благајник

Послје тога ће суд саопштити Задру-
зи у пријепису своје осудно ријешење
или пресуду и Задруга ће за тимем на-
стати код дотичне власти, да ова *што
прије* изврши ријешење (пресуду) суда.

(Наставиће се)

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Захвалност Лава Толстоја. Гроф Лав
Толстој управо је преко „Новог Врем.“
јавио благодарност, која гласи:

Кад сам чуо на неколико мјесеци пред
мој дан рођења, да моји пријатељи на-
мјеравају да прославе мој 80-годишњи
јубилеј, ја сам јавно изјавио, да би же-
лио да се од тога одустане. Ја сам се
надао да ће се моја жалба уважити и да
се неће одржати светковине.

Али се је догодило баш оно, што сам
ја најмање очекивао и то је, да сам ја
почевши крајем мјесеца августа, почео
да добијам са свију крајева свијета нај-
ласкавије честитке које још и данас сти-
жу, те налазим да ми је дужност, да
изјавим моју срдчану захвалност свима
оним лицима и институцијама, који су се
тако наклоњени и љубазни наспрам ме-
не показали.

Захваљујем свима универзитетима, оп-
штинама, управама обласним, школама,
друштвима, удружењима, клубовима, гру-
пама, редакцијама новина и часописа,
који су ми честитке и адресе послали.

Захваљујем свима мојим пријатељима и
познаницима, како у Русији тако и у
инострани, који су ме се тога дана
сјетили.

Захваљујем свима онима непознатим из
разних друштвених staleжа и онима који
су у тамницама и затворима, који су ме
такође најсрдчније поздравили.

Захваљујем младим, дјевојкама и
дјеци, који су ми честитали. Захваљујем
се на лијепим жељама оним свештеници-
ма који су ми, ма да су малобројни, на-
рочиту радост учинили.

Захваљујем и оним личностима, које су
ми поред честитања послали богате да-
рове.

Свима изјављујем моју најсрдчану
захвалност, нарочито оним лицима, који
су ми моје изненађење и моју највећу
радост своје честитке управиле не мени
већ више на оне вјечите истине изјављу-
јући се са њима солидарни, са којима
сам се ја у мојим списима служио и које
сам истицао онако како како сам умио.

А што ми је најмилије било, то је што
те личности већим дијелом припадају
селячком и радничком staleжу.

Ја молим да ме извините, што немам
могућности да свакој личности и инсти-
туцији одговорим понаособ и ја молим
да ово моје писмо примите као израз
моје истините захвалности.

Лав Толстој.

„Читуља“. Издање прве повлашћене
књижаре Пера М. Калуђеровића на Це-
тињу изашла је из штампе „Читуља“ —
помњиник живицих и усопших браћу
наших, коју ју високопречасна конзисто-
рија Цетињска одобрила за употребу под
бр. 1531, од 9 маја 1908 год. Цијена је
читуље само 50 пара, а у репродукцима
се даде попуст од 20%.

За издање ове „читуље“, која ће сва-
кој кући добро доћи, издавачка књижа-
ра заслужује признање.

Нови календари. Већ су сепочели јав-
љати нови календари за наредну просту
1909. годину. Добијали смо до сад два, и
то: „Здрављак“, којему је ово трећа го-
дина, и сасвим нови исторски ђачки ка-
лендар „Jorgovan“.

Календар „Здрављак“ излази у Биограду,
а уредили су га Д-р. Јован Данић и Д-р.
Добр. Гер. Поповић. На првој страници
овог календара налазе се ове значајне
ријечи: Народе! Примај поуке о здрављу
и владај се по њима. Оне су ти извор
твоје среће и одбране од свих зала. —
Те ријечи кажу много, врло много, а мо-
же их свако разумјети. Према тим рије-
чима удешен је и сам календар. У њему
има много поука о здрављу, које вриједне
за разне случајеве. Ми са своје стране
можемо само најтоплије препоручити о-
вај календар и не би требала ни једна
кућа, да је без њега. А може га свака,
па и она најсиромашнија, лако набавити,
јер му је цијена малена, свега 20 новчи-
ћа (40 пара).

Календар „Jorgovan“ излази у Поли у
штампарији Лагиње и др., а удешен је за
потребе ученика нижих школа, који ће
у њему наћи много здраве поуке. Цијена
му је 50 пара.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

**Педесетогодишњица свеште-
ничке службе.** Пресвијетли Пра-
бискуп барски и Српски Примас
господин Ш. Милиновић славио је
у прошлу сриједу педесетогодиш-
њицу своје свештеничке службе.
Кроз овај дуги низ година славље-
ник је увијек остао вјеран свом уз-
вишеном позиву и као слуга Божијег
олтара и као прави заштитник сло-
венске мисли. Својим многодиш-
њим радом у нашој отаџбини по-
казао се вазда као искрени и ва-
трени родољуб, а ријетком преда-
ношћу и особитом љубављу према
Црној Гори употребио је све своје
силе, да у свом достојанству као
Прабискуп барски и као Српски При-
мас допринесе што више користи
угледу Црне Горе.

Због ових својих ријетких вр-
лина и своје познате доброте, пре-
свијетли слављеник ужива у на-
шем народу опште поштовање, а
његове заслуге и оданост за Црну
Гору достојно су признате и од Њ.
Кр. В. Господара. С тога и није
чудо, што је Српски Примас при-
ликом овог свог слава добио ве-
лики број искрених честитака из
свију крајева Црне Горе, а међу пр-
вијема биле су милостиве честитке
Њ. Кр. В. Господара, Њихових Кра-
љевских Височанстава Књаза На-
шљедника и Књагиње Милице, Њи-
хових Височанстава Књаза Мирка
и Књагиње Наталије, на које је
слављеник, дубоко тронут, најода-
није захвалио.

У име Књажевске Владе чести-
тао је Српском Примасу заступ-
предсједника Министарског Савјета
г. министар В. Л. Војводић, а и
г. министар просвјете и црквених
послова г. Ј. Пламенац упутио је
честитку у име повјереног му ми-
нистарства.

Одликовања. Приликом довршетка из-
градње колског пута Подгорица—Ко-
лашин, Његово Краљевско Височанство
Књаз Господар благоизволио је одлико-
вати:

Кићуна Мијушковића, рачуновођу гра-
ђевинског одјељења, и настојнике грађе-
вина: Марка Кусовца, Петра Вучинића и
Ђукана Петровића, В. степеном Да-
нилова ордена; а Мирка Дедовића, тех-
ника и помоћника настојника: Пера Чо-
лића, Мираша Селића, Пера Ломнара и
Радивоја Новаковића, златном медаљом
„за ревност“.

Школски добротвори. Гроф Алексан-
дар Ивановић Чернадијев, Рус који живи
у Марсељу, одредио је за наше гимна-
зије на Цетињу и у Подгорици извјесни
капитал, од којег се годишња добит од
100 франака има употребити овако: 50
франака као награда из фонда грофа
Александра И. Чернадијева најбољему
ученику цетињске гимназије, а 50 фра-
нака као награда из фонда његове мајке
грофице Јелене Чернадијеве најбољој
ученици подгоричке гимназије.

Осим овог фонда ставио је г. гроф
Чернадијев нашем Министарству Просвје-
те и Црквених Послова на расположење
велики број научних књига и слика.

Сувише прилично је стриц г. грофа
Чернадијева г. пуковник Енрик Лара
школском фонду црногорских младића
двје лутријске обвезнице Credit Fon-
cier de France, свака по 100 франака.

На овако обилатим прилозима нашим
школ. установама Министарство Просвје-
те и Цркв. Послова изјављује и овим пу-
тем захвалност племенитим дародавцима.

† **Милош И. Вукасовић.** У Буенос-
Ајресу преминуо је 13. септембра ов. г.
Милош Вукасовић, тамошњи књ. црно-
горски и царско-руски генерални консуо
и познати поморски архитект Јужне Аме-
рике. Покојник је био од природе обла-
ден богатим талентом и у својој струци
јако спреман, а како је уз то био и бла-
городна срца, стекао је у свим крајевима,
којима је у млађим годинама као помор-
ски капетан путовао, свуда велике сим-
патије. Наши људи, настањени у Јужној
Америци на обалама Атланског океана,
изгубили су у њему мудра савјетника и
великог добротвора, који им је у свакој
прилици своју помоћ указивао.

Као руски и црногорски генерални кон-
суо био је у дипломатским круговима
аргентинске пријестонице веома цијењен.
Његовом заслугом почела је нова ера у
трговинском саобраћају између Русије и
Аргентине, што му је јавно и руска штам-
па признавала. А колико је честити по-

којник био поштован и у својој новој
домовини, види се из писања аргентин-
ске штампе, која је болом у души про-
пратила његову смрт. Лака му земља!

† **Оташ Савин Меденица.** Назад не-
колико дана у Колашину испустио је
своју витешку душу у 83. години живота,
стари и заслужни јунак, барјактар гарде
Оташ Савин Меденица.

Стари витез и арамбаха показао је у
свим црногорским ратовима тип правог
српског јунаштва, добивши на тијелу 9
љутих рана, које су га у дубоким годи-
нама у гроб испратиле. — Слава таквим
јунацима и мир њихову праху!

Пловидбени ред. Угарско-хрватско па-
рабродско друштво на Сењској Риједи,
које лети подржава између Ријеке и Ко-
тора четири брзе линије, задржаће и
преко зиме исте четири линије, на који-
ма ће се сада возити брзином од 14
морских миља на час. Према томе биће
одлазак из Ријеке као и до сад сва-
ке недјеље, понедјељника, сриједи и пет-
ка у 11 сати прије подне а долазак у
Котор сјутрадан у 11 и 20 минута прије
подне. Одлазак пак из Котора биће
сваког понедјељника, уторника, четвртка
и суботе у 12½ сати по подне, а до-
лазак на Ријеку сјутрадан у 1 сат по
подне.

ТЕЛЕГРАМИ

Бригадир Вукотић у Биограду

Биоград, 12. октобра. (Српски
пресбиро). На синоћњем свечаном
ручку, даваном у Двору у част
изванредног изасланика Књаза Цр-
не Горе бригадира Вукотића, којем
је присуствовала цијела влада, ше-
фови свију странака, многи виши
официри и угледнији грађани пре-
стонице, Његово Величанство Краљ
Петар подигао је здравицу Књазу
Николи, Његовом Дому и Црној
Гори, истичући том приликом са
одушевљењем, да постоји потпуна
сагласност и споразум између двије
независне српске државе, како у
погледу данашње тешке ситуације
тако и у погледу будућег заједнич-
ког рада. Од стране дипломатског
кора овом ручку присуствовао је
само посланик турски Азаријан
ефендија, који је имао бити свједок
о постигнутом споразуму између
Србије и Црне Горе у пријатељском
духу према Турској. Његово Ве-
личанство Краљ омликовао је бри-
гадира Вукотића орденом Светога
Саве I степена са лентом и зви-
јездом.

Биоград, 12. окт. (Српски прес-
биро). Престолонашљедник Ђорђе
на челу нарочитог изасланства у
коме је и Пашић, путује у поне-
дјељак преко Аустро-Угарске у
Петроград и носи Цару својеручно
писмо Краља Петра.

Биоград, 12. октобра. (Српски
пресбиро). Здравца Краља Петра
на синоћњем свечаном ручку гласи:
Господине изасланиче, дошавши у
нашу средину као изасланик Ње-
говог Краљевског Височанства Кња-
за витешке Црне Горе ви сте се
могли одмах увјерити, да нису само
владалачке куће Петровића и Ка-
рађорђевића везане родбинском ве-
зом, него да чврста братска веза
здружује и народе Црне Горе и
Србије, а с њима и све српско
племе. Та једнодушна осјећања
српскога племена чине нашу снагу
и охрабрује нас, да опасностима
мушки погледамо у очи. Мени је
драго констатовати, да ваша ми-
сија у овом тренутку свједочи, да
владар Црне Горе јасно и правил-
но види, шта му је дужност. Мо-
лим вас, обрадујте Га извјешћем и
увјерењем, да и Ја и моји Срби-
јанци тако исто видимо и разуми-
јемо своје дужности и да је између
сестринских земаља утврђена пот-
пуна сагласност за одлучну одбра-
ну и заштиту српских интереса.
Подижем ову чашу у здравље Ње-
говог Краљ. Височанства Књаза
Црне Горе и Његовог узвишеног
Дома као и за славу и напредак
јуначке Црне Горе! Живио Књаз
Никола Први!

Сердар Јанко Вукотић одговорио

је овом здравицом: Ваше Величанство, традиционалне везе које потичу још из времена славом увјенчанага вашег претка Карађорђа Великога и Господара Црне Горе Петра Првог Светога, родбинске везе између владалачких Домова Карађорђевића и Петровића као и братске везе између једноплеменога народа у Србији и Црној Гори пружају данас сваком свјесном Србину оправдану наду за спас и бољу будућност намученог српског племена. Ваше Величанство, осјећајем се пресећан, што могу мојим извјештем и увјерењем обрадовати мојега витешкога Господара и Његове Црногорце, да Краљ Србије и његови храбри Србијанци потпуно разумију своју братску и патриотску дужност у заједничком раду за опште добро Србиново. Желећи и Бога молећи да утврђени споразум и братска слога између Србије и Црне Горе остану стални на вјечна времена а на спас и корист српских интереса, ја дижем ову чашу у здравље Вашег Величанства, у здравље Његовога Краљевског Височанства Престолонашљедника, Вашег узвишеног Дома и за славу и срећу братске и јуначке Краљевине Србије. Живио Краљ Петар Први!

Биоград, 13. октобра. (Српски пресбиро). Јутрос бригадир Вукотић отпутовао преко Крагујевца и Новопазарског Санџака у Црну Гору. Јуче по подне био је величанствени митинг сазван од биоградских госпођа, на коме учествовало преко десет хиљада душа. Донијета је резолуција којом се протестује против анексије, даље да се бојкотије аустријска и њемачка роба, да се упуту меморандум француским, енглеским, талијанским и румунским госпођама, којим се умољавају заузети се за интерес српског народа. Цио митинг кренуо се пред министарство спољних послова, гдје се тад налазио бригадир Вукотић, приређене му величанствене манифестације, на које је кратким говором заблагодарио; за тим су чињене овације пред посланствима Енглеске, Француске, Италије и Румуније. Јутрос Престолонашљедник отпутовао преко Будимпеште у Петроград на челу мисије, испраћен одушевљено од чланова владе, достојанственика, официра и многобројног народа. Вукотића до турске границе прати нарочити официр, а до Црне Горе прати га професор оксфордског универзитета, новинар Форел.

Биоград, 13. октобра. (Српски пресбиро). Бригадир сердар Вукотић у повољном здрављу стигао је у Крагујевац око 4 часа, гдје је био величанствен дочек; кола г. бригадира су била испрегнута и довучена до официрског дома, гдје је и одсио. Све радње у вароши затворене су у част бригадиру.

Биоград, 15. октобра. Бригадир Вукотић, враћајући се преко Новопазарског Санџака, одушевљено је дочекан у Крагујевцу, гдје су тога дана у његову почасти сви дућани били затворени. Манифестанти су испрегли коње из његових кола, и одвукли иста до стана. Вукотић је телеграфским путем благодарио Министру председнику на одушевљеном дочеку, који му је учињен у Србији.

Берлин, 12. октобра. Извољски је данас конференсио са Шеном и Билом.

Сјутра ће га примити цар Вилхелм.

Цариград, 12. октобра. Изванредни изасланик Стојан Новаковић и посланик Ненадовић учинили су посјету министру иностраних дјела. Велики вазир због назеба није дозволио на Порту, те га стога нијесу ни посјетили.

Петроград, 12. октобра. (Нарочити телеграм). У разговору са сарадником „Руса“ председник Думе Хомјаков рекао је између осталог ово: Русија не може ћутећи гледати како се присвајају двије велике словенске провинције. Доста су Словене ограбили у прошлом вијеку и у двадесетом вијеку. Ми не можемо допустити нове грабеже, насиља и порицања свакога права. Русија сада не скрива жељу да склопи савез са Турском; Русија не тражи Дарданеле. Ако је берлински трактат за Аустрију и Бугарску сада изгубио вриједност, за нас није имао вриједност још онда када је потписан. Ми не признајемо аустријски протекторат над Босном и Херцеговином, не признајемо њене интересе у Србији Црној Гори и Румунији, не признајемо надзор над Црном Гором и многе друге ствари не признајемо. Присвајање Босне и Херцеговине први је корак Аустрије на Исток и руски народ мора му се свим силама противити.

Петроград, 13. октобра. (Нарочити телеграм). Председник Думе Хомјаков примио је данас депутацију српску. Резултати разговора најповољнији.

Колоњ, 13. октобра. Из Берлина се јавља да је разговорима, које су имали Извољски, Шен и Било, била циљ, да се спријече теже компликације и олакша споразум између велесила.

Пријатељски тон тих разговора потпуно одговара традиционалним пријатељским одношјима између Петрограда и Берлина.

Биоград, 14. октобра. Јуче је у Смедереву један гимназист збацио с аустро-угарске агенције заставу и спалио ју. Председник Министарског Савјета Велимировић извинио се је због тога код аустро-угарског посланика.

Петроград, 14. октобра. Посланик Поповић пошао је у сусрет Краљевићу Ђорђу. Цар ће сјутра примити изванредног изасланика црногорског Мијушковића.

Рим, 14. октобра. Титони је данас примио црногорског председника министарства Томановића и Поповића, народног посланика.

Будимпешта, 15. октобра. У аустријским делегацијама почео је претрес буџета министарства спољних послова. Готово сви говорници одобравају анексију Босне и Херцеговине, којом се није повриједило право ни једне велесиле, честитајући Еренталу што је увео јачу и активнију политику.

Ерентал изјави: ми немамо у начелу ништа против конференције; одлучени смо да се оствари та замисао, јер желимо да учинимо све што је могуће да се отклони напетост што постоји. Наше гледиште није, да би Босна и Херцеговина требале да буду потпуно искључене из програма конференције, али ми не можемо допустити да се на конференцији претреса извршени чин о проширењу суверенитета над овим покрајинама.

Што се тиче накнада, министар изјављује, да о томе не може бити говора, јер се не ради о повећању нашег посједа, а ако би се баш о томе могло говорити, то би могло бити само наспрам Турске, којој смо из добре воље већ учинили накнаду, одричући се наших права на Санџак.

Министар додаје: чувајући наше интересе, ми ћемо се старати да се постигне опште умирење, а наћи ћемо у томе снажну помоћ код наших савезника Њемачке и Италије. Министар се поуздањем гледа у будућност, јер држи да и код других влада постоје мирољубиве тежње, којима је и сам заданут.

Са Русијом, којој смо дали доказа вјерности и пријатељства приликом руско-јапанског рата, раз-

мјењују се мишљења о конференцији. У Петрограду као и код нас жива је жеља, да се дође што прије до разбистрења положаја на Балкану. Министар је завршио захваљујући на потпори, коју је делегација указала његовој политици, што ће олакшати његову задаћу да појача аустријски положај наспрам иностранства.

Цариград, 15. октобра. Велики везир саопштио је јуче неким дипломатима, да је одговор портин односно програма конференције већ довршен и да ће се ускоро отпрати.

Према дипломатским извјештајима изгледа да су преговори турско-бугарски узели повољнији облик.

Будимпешта, 16. октобра. Француски посланик Крозје предао је данас цару Францу Јосифу својеручно писмо председника републике Фалијера, којим му овај топлим ријечима благодари на нотификацији о присаједињењу Босне и Херцеговине и додаје, да ће француска влада с обзиром на општи интерес Европе и одржање мира учинити све могуће да се дође до споразума, а у том настојању водиће се осјећајима срдљачне симпатије, којом су задануте владе аустро-угарска и француска.

Сарајево, 16. октобра. Јутрос су аустро-угарске чете изишле из Пљевала, те је од данас Новопазарски Санџак ослобођен од Аустро-Угарске. Синоћ је била у Пљевљима опроштајна вечера аустријских и турских официра, на којој су биле подигнуте здравнице цару Францу Јосифу и Султану.

Лондон, 16. октобра. Из Софије се јавља, да су предстваници Енглеске, Француске и Русије предали бугарској влади идентичну ноту, у којој савјетују да Бугарска пошаље изасланика у Цариград, који би радио на признању независности и споразумио се са Турском о праведној накнади. Њемачка и Италија одобравају такође ту ноту. Очекује се да ће одговор Бугарске бити повољан.

Петроград, 16. окт. Извољски је стигао овамо.

Софија, 16. октобра. Краљ Фердинанд је отворио Собрање престоном бесједом. Послије престоне бесједне прочитана је прокламација краљева у Трнову, па је сједница заказана за петак. Свечаној сједници нијесу присуствовали страни посланици.

Биоград, 16. октобра. Приликом састанка Думе послато је у Петроград много поздравних депеша.

Пронеси се глас, да је јуче на граници бугарско-турској био крвави сукоб између једне бугарске чете која је упала у Македонију и турске војске, која је чету гонила до бугарског земљишта.

Петроград, 16. октобра. Престолонашљедник Ђорђе стигао је овамо. Жандармерија је забранила манифестације које су се спремале, и није допустила ни посланицима Думе, да уљегну у жељезничку станицу.

Петроград, 16. окт. Синоћ је професор Погадин у политичком клубу држао предавање о Босни и Херцеговини коме је присуствовао председник Думе Хомјаков с многобројним посланицима. Погадин је жестоко осудио политику Аустро-Угарске. Многи су посланици тражили ријеч, али је полиција забранила сваку расправу.

Петроград, 16. окт. Дума је отворена. Социјалисте нијесу присуствовали сједници. 87 посланика поднијело је интерпелацију због тога, што је полиција јуче на предавању професора Погадина забранила, да се поведе расправа о анексији Босне и Херцеговине. Кадет Макладков

жигосао је ту забрану као увреду националног руског осјећаја.

Биоград, 16. окт. (Српски пресбиро). Из Биограда од разних корпорација из цијеле земље послати су јуче многобројни телеграфски поздрави руској Думи, у којима се заступници руског народа моле, да се заузму за праведне захтјеве Србије и Црне Горе. Народна Скупштина упутила је Думи телеграм, који се овако завршује: Народ српски у Србији и Црној Гори увјерен је да говори такође из душе народа у Босни и Херцеговини, и ријешен је не допустити да се изврши неправедни чин анексије. Јављајући вам ово, господине председниче, част ми је замолити вас да пред Государственном Думом будете тумач нада српских, да уставна Русија неће допустити, да се овом приликом понове неке погрешке старе руске дипломатије према српском народу, него да ће моћном руском сарадњом побједити праведна ствар босанско-херцеговачка и васцијелог српског народа. Не остављајте у невољи саме нас браћу вашу, али ако Србину суђено буде да побијеђен падне за слободу — он опет кличе: Живио Император Никола Други! Живијела Государствена Дума! Живио руски народ!

Синоћ је земунска полиција одузела ствари госпође руског посланика Сергејева при њеном повратку из Беча за Биоград и претресла их. Посланик Сергејев, који је у Земуну дочекао госпођу, протествовао је против повреде међународних обичаја, али то није помогло.

Будимпешта, 17. окт. Аустријска је делегација усвојила буџет за Босну и Херцеговину.

Париз, 17. окт. Из Софије се јавља, да је између Турске и Бугарске закључен претходни споразум, по којем Турска признаје независност Бугарске, а ова пристаје да плати оштету за источне жељезнице и на име данка за Источну Румелију.

Софија, 17. окт. На представке великих сила бугарска ће влада отпустити резервисте већ сјутра у мјесто 21. о. мј.

Званични огласи

ОГЛАС

Књ. Обласној Управи у Никшићу, потребно је 45.000 килограма дрва за огрев својих одјељења и полицијског стана у течају 1908/9 год.

Ради набавке горње количине држаће се јавна лицитација у канцеларији обласне управе на дан 29. октобра о. г. у 8 сати прије и 3 послје подне.

Стога се позивају сви они који желе лицитирати, да се означеног дана пријаве, а услови уговора показаће се у канцеларији.

Број 1047. Из Канцеларије Обласне Управе, 11. октобра 1908. г. у Никшићу. 1,2

ОГЛАС

Ради измјене дрвеног моста преко „Сушице“ на путу Д.-град — Подгорица, држаће се јавна лицитација на лицу мјеста 2 новембра т. г. прије подне у 10. сати.

Потреба је у гредама и штицама око 18 (осамнајест) кубни метара јеловине. — Набавка материјала издаје се са послом заједно.

Сваки лицитант мора прије почетка лицитације од племенског капетана потврђено увјерење као каузију поднијети.

План, прорачун и услови могу се у канцеларији Одјељења за грађевине и саобраћај у званичним часовима виђети.

Бр. 1885 — Министарство Финансија и Грађевина Одјељење за Грађевине и Саобраћај. 14. окт. 1908. Цетиње. 1,3

